

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Pohledávky a závazky - způsoby zajištění pohledávek, vymáhání, směnky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Martina BALADOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milada DANDOVÁ

Znojmo, 2016

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Pohledávky a závazky – způsoby zajištění pohledávek, vymáhání, směnky“ jsem vypracovala samostatně za pomoci odborné literatury a dalších pramenů, které jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Břežanech dne 15. 4. 2016

.....

Martina Baladová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Ing. Miladě Dandové za pomoc a cenné připomínky při zpracování práce. Dále bych ráda poděkovala paní Ing. Andrei Šišlákové a panu Ing. Josefu Zárubovi za jejich ochotu a čas, který mi věnovali.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Martina BALADOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Pohledávky a závazky - způsoby zajištění pohledávek, vymáhání, směnky
Název (v angličtině)	Receivables and liabilities - ways of securing receivables, their collection, bills of exchange

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem je v teoretické části definovat pohledávky a závazky, jejich oceňování a inventarizaci, způsoby vymáhání pohledávek a jejich zajištění. V praktické části vyhodnotit informace o vybraném podniku v oblasti pohledávek a v daném podniku navrhnout vhodný způsob zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti.

Postup práce:

1. Projednání a zpracování pracovní osnovy bakalářské práce s vedoucím bakalářské práce
2. Shromáždění a prostudování odborné literatury zaměřené na pohledávky a závazky podnikatelských subjektů
3. V rámci pohledávek určení možných způsobů jejich zajištění
4. Na konkrétním podniku vyhodnocení oblasti pohledávek a návrh vhodného řešení při jejich zajištění

Metody: Pozorování, porovnávání, formulace výsledků a návrh opatření

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. BAŘINOVÁ, Dagmar; VOZŇÁKOVÁ, Iveta. *Pohledávky - právně - daňově - účetně*. 3. rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 136 s. ISBN 978-80-247-1816-3.
2. BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: Polygon, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6
3. BŘEZINOVÁ, Hana; MUNZAR, Vladimír. *Účetnictví I*. 3. přepracované a rozšířené vyd. Praha: Institut Svazu účetních, 2008. 496 s. ISBN 978-80-86716-45-9.
4. REŽŇÁKOVÁ, Mária a kol. *Řízení platební schopnosti podniku*. Praha: Grada Publishing, 2010. 192 s. ISBN 978-80-247-3441-5.
5. ŠTOHL, Pavel. *Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost 2013: 2. díl*. 14. vyd. Znojmo: Nakladatelství Ing. Pavel Štohl, s. r. o., 2013. 214 s. ISBN 978-80-87237-59-5.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2016

Martina BALADOVÁ
student

Ing. Milada DANDOVÁ
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na pohledávky a závazky, způsoby zajištění pohledávek, jejich vymáhání a směnky. Teoretická část definuje závazky a pohledávky, jejich vymezení dle jednotlivých skupin, jejich oceňování a inventarizaci. Dále popisuje způsoby zajištění pohledávek a způsoby jejich vymáhání.

Praktická část seznamuje s vybraným podnikem a účtováním v tomto podniku. Jejím cílem je využití teoretických poznatků v praxi. Zaměřuje se na jednotlivé druhy pohledávek a závazků, postup při jejich účtování a dále vypořádávání pohledávek po lhůtě splatnosti a způsoby jejich zajištění.

Klíčová slova: pohledávky, závazky, zajištění pohledávek, směnky

ABSTRACT

The bachelor thesis focuses on payables and receivables, securing and recovery of the receivables and bills of exchange. The theoretical part defines the payables and receivables, their classification according to different categories, their evaluation and inventory. Next, it describes the methods of their securing and recovery.

The practical part presents the specific company and its accounting methods. The objective is the application of the theoretical knowledge in practice. Next, it focuses on the specific kinds of the payables and receivables, the methods of their accounting, dealing with overdue receivables and methods of their securing.

Key words: receivables, payables, receivables securing, bills of exchange

OBSAH:

1	ÚVOD.....	9
2	CÍL A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	ZÁVAZKY	11
3.1.1	Závazky v účtové třídě 3	11
3.1.2	Závazky v účtové třídě 4.....	14
3.1.3	Závazky a pohledávky v cizí měně.....	14
3.1.4	Inventarizace závazků a pohledávek.....	15
3.2	POHLEDÁVKY	16
3.2.1	Oceňování pohledávek.....	17
3.2.2	Postoupení pohledávek	17
3.2.3	Pohledávky po lhůtě splatnosti	18
3.2.4	Vytváření opravných položek k pohledávkám	18
3.2.5	Zápočet pohledávek a závazků	20
3.3	ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK	21
3.3.1	Smlouva	21
3.3.2	Záloha	21
3.3.3	Pojištění pohledávek	21
3.3.4	Zástavní právo.....	21
3.3.5	Ručení	22
3.3.6	Bankovní záruka	22
3.3.7	Zajišťovací převod práva	23
3.3.8	Smluvní pokuta	23
3.3.9	Faktoring	23
3.3.10	Forfaiting	23
3.4	VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK.....	24

3.4.1	Soudní řízení	24
3.4.2	Návrh na vydání platebního rozkazu	24
3.4.3	Insolvenční řízení.....	25
3.4.4	Soudní výkon rozhodnutí, exekuce.....	25
3.5	SMĚNKY	25
3.5.1	Členění směnek.....	26
3.6	SHRnutí TEORETICKÉ ČÁSTI	26
4	PRAKTICKÁ ČÁST	27
4.1	INFORMACE O SPOLEČNOSTI.....	27
4.1.1	Základní informace	27
4.1.2	Historie společnosti.....	28
4.1.3	Doplňující informace o společnosti	28
4.2	ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY	29
4.2.1	Vykazování závazků v rozvaze.....	30
4.2.2	Účtování a evidence závazků.....	31
4.2.3	Vykazování pohledávek v rozvaze	41
4.2.4	Účtování a evidence pohledávek	42
4.2.5	Pohledávky po lhůtě splatnosti	44
4.3	ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK	46
4.4	VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK.....	47
5	ZÁVĚR.....	48
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
7	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	53

1 ÚVOD

V současnosti jsou pohledávky a závazky nedílnou součástí rozvahy každého podnikatelského subjektu. Mohou vznikat v různých souvislostech, ať už vůči zaměstnancům, společníkům, obchodním partnerům nebo státu. Nejčastěji se ale podnikatelské subjekty potýkají s problematikou pohledávek a závazků vzniklých z titulu odběratelsko-dodavatelských vztahů.

Závazek znamená pro účetní jednotku určitý dluh vůči jinému subjektu, který musí z právní ale i morální povinnosti uhradit. Před vznikem závazků by měl podnikatelský subjekt brát vždy v potaz svou finanční situaci, aby se v důsledku vysokých závazků, které nebude moci uspokojit, nedostal do problémů.

Pohledávky naopak znamenají, že má podnikatelský subjekt právo nárokovat si peněžní plnění od jiného subjektu, v souvislosti s poskytnutou službou nebo prodejem. Ve většině případů bývá obchodováno na fakturu, s čímž ale mohou vznikat podnikatelskému subjektu mnohé problémy, související zejména s neuhrazením faktur do termínu splatnosti.

Pokud by se podnikatelskému subjektu tento problém vyskytl, měl by využít všech vhodných způsobů vymáhání, které se mu nabízí. A také by se měl snažit, aby mu v budoucnu nevznikaly pohledávky po splatnosti, a to tím, že se zaměří na jejich zajištění před samotným vznikem.

2 CÍL A METODIKA

CÍLE PRÁCE:

Dílčím cílem je v teoretické části vymežit základní pojmy související s daným tématem a dále charakterizovat jednotlivé pohledávkové a závazkové účty.

Hlavním cílem je využití teoretických poznatků v praxi. Tedy v konkrétním podniku popsat účtování a evidenci jednotlivých pohledávek a závazků, ale také způsoby zajištění pohledávek a jejich následné vymáhání. V případě nutnosti navrhnout řešení, které by mohlo být pro společnost přínosem.

METODIKA:

K teoretické části bude prostudována odborná literatura, na základě které bude zpracována literární rešerše.

V praktické části budou aplikovány teoretické poznatky do praxe. V konkrétní společnosti budou analyzovány jednotlivé pohledávkové a závazkové účty, problematika zajištění pohledávek a jejich vymáhání. Budou porovnány výše jednotlivých pohledávek a závazků v průběhu let 2012–2014. A na závěr budou formulovány výsledky a uvedeny návrhy na zlepšení.

3 TEORETICKÁ ČÁST

Závazky a pohledávky vymezuje v České republice zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláška č. 500/2002 Sb. a české účetní standardy.

3.1 ZÁVAZKY

Závazek neboli dluh je povinnost dlužníka uhradit věřiteli určitý dluh. V rozvaze se závazky vykazují na straně pasiv, konkrétně jako cizí zdroje podniku. Podle doby splatnosti se závazky dělí na krátkodobé (doba splatnosti do jednoho roku) a dlouhodobé (doba splatnosti delší než 1 rok).

Problematicke účtování závazků se věnuje Český účetní standard č. 017 – Zúčtovací vztahy.

Obsahové vymezení krátkodobých a dlouhodobých závazků v rozvaze upravuje Vyhláška č. 500/2002 Sb., krátkodobé závazky § 18 a dlouhodobé závazky § 17. (Vyhláška č. 500/2002, § 17, 18)

3.1.1 Závazky v účtové třídě 3

V účtové třídě 3 se účtují krátkodobé závazky, např. závazky plynoucí z obchodních vztahů, závazky vůči zaměstnancům, společníkům, účastníkům sdružení, členům družstva, finančnímu úřadu a jiné krátkodobé závazky.

Účtová skupina 32 – Závazky (krátkodobé)

„V účtové skupině 32 se zachycují krátkodobé závazky plynoucí z obchodních vztahů vymezených věcně obecnou legislativou (obchodní zákoník, občanský zákoník, zákon o cenných papírech).“ (Březinová a Munzar, 2008, s. 288)

321 – Dodavatelé. „Na tento účet se účtují především závazky z obchodních vztahů, tzn. závazek vůči dodavateli na základě faktury přijaté. Souvztažně s tímto účtem účtujeme např. na účty 042 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku, 111 – Pořízení materiálu, 131 – Pořízení zboží, 518 – Ostatní služby. Neúčtujeme zde závazky směnečné.

322 – Směnky k úhradě. Zde se účtují směnky vlastní a akceptované směnky cizí při jejich použití k uspokojení závazku vůči dodavateli, kde směnečný závazek pro účetní jednotku je jeden rok a kratší.“ (Maxerová, 2011, s. 14)

324 – Přijaté provozní zálohy. „Zde jsou na straně DAL účtovány přijaté platby, jako závazky vůči budoucím odběratelům, a to až do doby jejich zúčtování.“ (Štohl, 2013, s. 100)

325 – Ostatní závazky. „Zde se účtují ostatní krátkodobé závazky z obchodních vztahů, např. uplatňované reklamace od odběratelů.“ (Maxerová, 2011, s. 14)

Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Zde se účtují závazky vůči zaměstnancům především z titulu mezd a s nimi souvisejícím sociálním zabezpečením a zdravotním pojištěním.

331 – Zaměstnanci. „Na stranu DAL tohoto účtu se účtují závazky vůči zaměstnancům, nejčastěji to jsou hrubé mzdy. Naopak na straně MD se účtují položky, které snižují závazek účtovaný na straně DAL. Jsou to např. srážky sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění, srážky zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti a ostatní srážky (výživné, úhrady škod, exekuce ...)“ (Maxerová, 2011, s. 15)

333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům. „Zde se účtují hlavně nároky zaměstnanců na náhradu cestovních výdajů.“

336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění. Na tento účet účtujeme zdravotní pojištění a sociální zabezpečení hlazené jak zaměstnancem, tak zaměstnavatelem. U tohoto účtu je nutno vést analytickou evidenci, jelikož částky jsou odváděny dvěma různými institucím. (Maxerová, 2011, s. 15)

Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací

„V této skupině se účtuje o vztazích vůči finančním orgánům z titulu daňových povinností účetních jednotek, ať už z hlediska daňového poplatníka, nebo plátce daně.“ (Fišerová et al., 2008, s. 247)

341 – Daň z příjmů. „Zde se účtuje povinnost k dani z příjmů účetní jednotky jako daňového poplatníka, tzn. jedná se o zdanění jejích vlastních příjmů.“ (Fišerová et al., 2008, s. 247) „Na stranu DAL se účtuje závazek vůči finančnímu orgánu za zdaňovací období podle daňového přiznání, popřípadě doměrek daně za předchozí účetní období. Na stranu MD se účtují zaplacené zálohy nebo vratky daně.“ (Maxerová, 2011, s. 15)

342 – Ostatní přímé daně. „Na tento účet se účtují daně z příjmů v případech, kdy účetní jednotka je plátcem daně a daň odvádí za jiného poplatníka, např. placení daně z příjmů za zaměstnance nebo srážkové daně z dividend, nebo podílů na zisku.“ (Fišerová et al., 2008, s. 248)

343 – Daň z přidané hodnoty. Na straně DAL se účtuje daňová povinnost (závazek) vůči finančnímu orgánu z poskytnutých zdanitelných plnění (např. prodej zboží, prodej služeb). Na straně MD se účtuje nárok na odpočet daně z přijatých zdanitelných plnění (např. nákup materiálu), tzn. vzniká pohledávka za finančním orgánem. (Fišerová et al., 2008, s. 249)

345 – Ostatní daně a poplatky. Tento účet se používá pro účtování ostatních daňových povinností. Účtují se zde spotřební daně, daň silniční, zákonné poplatky (soudní, správní), atd. (Fišerová et al., 2008, s. 250)

Účtová skupina 36 – Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva

361 – Závazky – ovládající a řídící osoba. „Na tomto účtu se evidují krátkodobé přijaté zápůjčky od obchodních korporací, které tvoří s účetní jednotkou skupinu. Pokud se jedná o mezinárodní skupinu, bude zde účtováno i o kurzových rozdílech. V případě, že se jedná o dlouhodobě přijaté půjčky, pak se evidují na účtu 471 – Dlouhodobé závazky – ovládající a řídící osoba.“ (Bulla et al., 2015, s. 132)

364 – Závazky ke společníkům při rozdělování zisku. Na stranu DAL tohoto účtu se účtuje přiznaný podíl na zisku. Tento podíl se sníží o srážkovou daň, která je účtována na stranu MD.

365 – Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva. Zde se účtují krátkodobé půjčky od společníků, tedy když společník zapůjčí své peníze společnosti. Pokud je tato půjčka úročena, zaúčtujeme na tento účet i výši úroků.

366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti. Pokud společník uzavře se společností pracovněprávní vztah, potom se příjmy plynoucí z tohoto vztahu účtují na stranu DAL tohoto účtu. (Štohl, 2013, s. 127–129)

Účtová skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky

V této skupině se z pohledu závazků nejvíce využívá účet 379 – Jiné závazky. Zde jsou účtovány všechny ostatní závazky s dobou splatnosti do 1 roku, pro které není v účtové osnově vymezen účet. (Fišerová et al., 2008, s. 252)

Účtová skupina 38 – Přejídné účty pasiv

389 – Dohadné účty pasivní. „Zde se účtují dosud nezaúčtované závazky, a to v případech, kdy není možno ke konci rozvahového dne stanovit přesnou výši závazku. Typickým příkladem jsou nevyfakturované dodávky.“ (Kovanicová, 2003, s. 304)

3.1.2 Závazky v účtové třídě 4

V účtové třídě 4 je účtováno o dlouhodobých závazcích, tedy závazcích, jejichž doba splatnosti je delší než 1 rok.

Účtová skupina 46 – Dlouhodobé bankovní úvěry

461 – Bankovní úvěry. Na tento účet se účtují dlouhodobé bankovní úvěry, tedy úvěry s dobou splatnosti delší než 1 rok. Tyto úvěry jsou pro podnikatele závazkem vůči peněžnímu ústavu, který podnikateli půjčil finanční prostředky. Za půjčení si banka účtuje úrok, který je pro podnikatele daňovým nákladem. (Fišerová et al., 2008)

Účtová skupina 47 – Dlouhodobé závazky

475 – Dlouhodobé přijaté zálohy. Na tento účet se účtují dlouhodobé (je-li doba mezi poskytnutím zálohy a provedením pohledávky delší než 1 rok) přijaté zálohy od odběratelů, které mohou být poskytovány na dodání zboží, výrobků nebo poskytování služeb.

479 – Jiné dlouhodobé závazky. Zde se účtuje o všech jiných dlouhodobých závazcích, tedy závazcích s dobou splatnosti delší než 1 rok, pro které není v 47 účtové skupině vymezen samostatný syntetický účet.

3.1.3 Závazky a pohledávky v cizí měně

Tyto závazky a pohledávky vznikají zejména z transakcí se zahraničními smluvními partnery a částky těchto transakcí jsou uvedeny v cizí měně. Dle zákona o účetnictví musí účetní jednotky vést účetnictví v peněžních jednotkách cizí měny ale také v peněžních jednotkách české měny. Přepočet částky uvedené v cizí měně se přepočítává na měnu českou pomocí denního směnného kurzu ČNB ke dni vystavení faktury nebo ke dni

doručení faktury účetní jednotce. Kromě denního směnného kurzu ČNB se může používat také pevný kurz ČNB. Pevný kurz může účetní jednotka používat po dobu, kterou si stanoví podle vnitropodnikového předpisu (např. měsíc, čtvrtletí), maximálně však po dobu účetního období. (Fišerová et al., 2008, s. 242)

„Ke dni úhrady závazku nebo inkasa pohledávky se musí hrazená částka z cizí měny opět přepočítat na měnu českou stanoveným kurzem. Tento kurz je zpravidla odlišný od původního kurzu a proto vznikají kurzové rozdíly, které se podle jejich charakteru účtují buď na účet Kurzové ztráty (účetní skupina 56 – Finanční náklady, účet 563) nebo na účet Kurzové zisky (účetní skupina 66 – Finanční výnosy, účet 663).“

Kurzové rozdíly mohou také vznikat v souvislosti s uzávěrkovými operacemi a to při přepočtu závazků a pohledávek, které nebyly k rozvahovému dni uhrazeny. Pro tento přepočet se využívá směnný kurz ČNB platný ke dni účetní uzávěrky. (Fišerová et al., 2008, s. 243)

3.1.4 Inventarizace závazků a pohledávek

Jakož i ostatní majetek podniku také závazky a pohledávky podléhají inventarizaci.

„Účelem inventarizace je zjistit, zda:

- a) stav pohledávek a závazků v účetnictví odpovídá skutečnému stavu,
- b) reálná hodnota pohledávek není nižší, než je jejich účetní hodnota,
- c) hodnota závazků není vyšší, než je jejich účetní hodnota (zda jsou všechny závazky účetní jednotky zahrnuty v účetnictví).“ (Fišerová et al., 2008, s. 256)

„Ad a) Porovnání účetního stavu se skutečným stavem se provádí dokladovou inventurou. Ke každému analytickému účtu závazků a pohledávek musí účetní jednotka sestavit inventurní soupis. Náležitosti inventurního soupisu jsou uvedeny v § 30 odst. 2 ZoÚ.

Ad b) Porovnání reálné hodnoty pohledávek s jejich účetní hodnotou se provádí především ve vztahu ke splatnosti pohledávky. U pohledávek po lhůtě splatnosti se posuzuje doba, která uplynula od této splatnosti. Výše rizika nesplacení pohledávky se vyjadřuje opravnou položkou.

Ad c) Paragraf 26 odst. 2 ZoÚ: „Pokud se při inventarizaci zjistí, že hodnota závazků je vyšší, popřípadě i nižší než jejich výše v účetnictví, uvedou se závazky v účetnictví a v účetní závěrce v tomto zjištěném ocenění.

Pokud dojde k právnímu zániku závazku, odepíše se jeho hodnota do ostatních výnosů.“ (Fišerová et al., 2008, s. 257)

3.2 POHLEDÁVKY

Pohledávku lze chápat jako právo věřitele na plnění určitého závazku ze strany dlužníka. V rozvaze se pohledávky vykazují na straně aktiv, konkrétně jako oběžný majetek podniku. Problematice účtování pohledávek se věnuje Český účetní standard č. 17 – Zúčtovací vztahy.

Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

311 – Odběratelé. Zde se účtují pohledávky z obchodních vztahů, tedy pohledávky vůči odběratelům na základě faktury vystavené. Souvztažně s tímto účtem se účtuje na některý z účtů v 6. účtové třídě, jelikož vystavené faktury jsou pro ÚJ výnosem.

314 – Poskytnuté zálohy – dlouhodobé a krátkodobé. Zde jsou zachycovány krátkodobé a dlouhodobé poskytnuté zálohy na služby. Poskytnutí zálohy se účtuje na stranu MD tohoto účtu. Záloha je zde evidována až to té doby, než obdržíme fakturu, jelikož poté dochází k zúčtování této zálohy.

315 – Ostatní pohledávky. Na tento účet se zachycují ostatní závazky z obchodních vztahů, např. reklamace vůči dodavatelům.

Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

335 – Pohledávky za zaměstnanci. Nejčastěji je tento účet využíván k účtování pohledávky za zaměstnanci z titulu úhrady manka, v případech že zaměstnanec byl určen jako zodpovědná osoba.

Účtová skupina 35 – Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva

351 – Pohledávky – ovládající a řídicí osoba. „Zde jsou evidovány krátkodobé zápůjčky firmám, které tvoří s účetní jednotkou skupinu. V případě, že se jedná o mezinárodní skupinu, dají se v tu chvíli očekávat kurzové rozdíly.“ (Bulla et al., 2015, s. 114)

353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál. „Tento účet patří k nejznámějším účtům této skupiny. Evidují se na něm veškeré pohledávky vyplývající z úpisu kapitálu společníky, akcionáři, případně členy družstva. Tuto pohledávku je možno splatit buď vkladem peněžním, nebo vkladem nepeněžním.“ (Bulla et al., 2015, s. 114)

354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty. Pokud se ÚJ ocitne ve ztrátě, může valná hromada rozhodnout, že tuto ztrátu uhradí společníci. V tom vzniká ÚJ pohledávka za společníky, kterou zaúčtuje na stranu MD tohoto účtu.

355 – Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva. Tento účet se využívá v případě, že společnost půjčí společníkovi peněžní prostředky. Tato pohledávka se eviduje na straně MD, kam se také účtují úroky, které se k půjčce pojí.

Účtová skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky

V této skupině se z pohledu pohledávek nejvíce využívá účet 378 – Jiné pohledávky. Zde se účtují všechny ostatní pohledávky, pro které není v účtové osnově vymezen účet, např. náhrady škod od pojišťovny.

Účtová skupina 38 – Přechné účty aktiv

388 – Dohadné účty aktivní. „Zde se účtují dosud nezaúčtované pohledávky, které věcně a časově souvisejí s běžným obdobím, ale nelze je zaúčtovat jako běžné pohledávky, protože není známá jejich přesná výše.“ (Kovanicová, 2003, s. 304)

3.2.1 Oceňování pohledávek

Způsoby oceňování pohledávek jsou zejména upraveny v § 25 ZoÚ.

Při vzniku jsou pohledávky oceňovány jmenovitou hodnotou. Při nabytí za úplatu nebo při vkladu jsou pohledávky oceňovány pořizovací cenou. Součástí této pořizovací ceny jsou i náklady přímo související s pořízením. (Zákon č. 563/1991 Sb., § 25)

3.2.2 Postoupení pohledávek

„Postoupení pohledávky věřitelem jinému subjektu znamená, že tento jiný subjekt se stává věřitelem namísto toho, kdo pohledávku postoupil vůči témuž dlužníku. Věřitel může postoupit svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka, avšak je povinen mu to bez zbytečného odkladu oznámit. Zároveň je nutné, aby postoupení pohledávky bylo písemné.“ (Skálová, 1998, s. 77)

„Věřitel pohledávku postupuje na základě písemné smlouvy dle ust. § 524 a násl. ObčZ, kromě případů, kdy ust. § 525 ObčZ postoupení pohledávky zakazuje.“ Věřitel se tímto postoupením pohledávky snaží získat rychleji své peněžní prostředky, které má vázané v pohledávce. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 50)

3.2.3 Pohledávky po lhůtě splatnosti

„Podle zákona o účetnictví musí účetní závěrka podávat věrný obraz předmětu účetnictví a finanční situace ÚJ. Proto musí při oceňování ke konci rozvahového dne ocenit pohledávky tak, aby v jejich hodnotě byla zohledněna všechna rizika a možné ztráty. Zaměřit se musí především na pohledávky po lhůtě splatnosti, u kterých vzniká vyšší riziko, že nebudou zaplacený.“ (Maxerová, 2011, s. 24)

3.2.4 Vytváření opravných položek k pohledávkám

„Opravné položky k pohledávkám představují nepřímé a dočasné snížení hodnoty pohledávek.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 74) „Účelem jejich vytváření je vyjádřit riziko nezaplacení pohledávky snížením ocenění této pohledávky v účetní závěrce.“ (Fišerová et al., 2008, s. 226)

U pohledávek rozeznáváme:

- a) zákonné opravné položky
- b) účetní opravné položky

Zákonné opravné položky

„Zákonné opravné položky lze tvořit pouze k pohledávkám, které byly při svém vzniku zúčtovány do výnosů. Výše opravné položky závisí na době, která uplynula od konce sjednané lhůty splatnost. Tvorba zákonné opravné položky se účtuje na stranu MD účtu 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti.“ (Štohl, 2013, s. 139)

„Tvorba zákonných opravných položek podle rozdělení pohledávek:

1. Nepromlčené pohledávky vzniklé do konce roku 2013 v rozvahové hodnotě k datu vzniku nepřevyšují částku 200 000 Kč - zákonná opravná položky ve výši 20 %.

2. Nepromlčené pohledávky vzniklé do konce roku 2013, pokud s jejich dlužníky bylo zahájeno rozhodčí, správní či soudní řízení – zákonná opravná položka v sazbách 20 %, 33 %, 50 %, 66 %, 80 %, 100 % podle doby, která uplynula od jejich splatnosti k rozvahovému dni (více než 6, 12, 18, 24, 30 a 36 měsíců).
3. Nepromlčené pohledávky vzniklé počínaje 1. 1. 2014, pokud jsou dotyčné pohledávky po splatnosti déle než 18 měsíců – možnost tvorby zákonné opravné položky ve výši 50 % hodnoty.
4. Nepromlčené pohledávky splatné počínaje 1. 1. 2014, pokud jsou dotyčné pohledávky po splatnosti déle než 36 měsíců – možnost tvorby zákonné opravné položky ve výši 100 % hodnoty.
5. Nepromlčené pohledávky splatné počínaje 1. 1. 2015, pokud jsou dotyčné pohledávky po splatnosti déle než 30 měsíců – možnost tvorby zákonné opravné položky ve výši 100 % hodnoty.
6. K tzv. „nevýznamným“ pohledávkám, což jsou nepromlčené pohledávky, jejichž celková hodnota nepřesahuje 30 000 Kč vůči témuž dlužníkovi, lze vytvořit zákonnou opravnou položku ve výši 100 %, pokud od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo nejméně 12 měsíců.“ (Bulla et al., 2015, s. 159)

„Opravné položky nelze vytvářet k pohledávkám:

- vzniklým z titulu cenných papírů, ostatních investičních nástrojů, úvěrů, půjček, ručení záloh, smluvních pokut, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,
- o kterých se neúčtovalo ve výnosech podle účetních předpisů při jejich vzniku, a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů,
- vzniklým při plnění ve prospěch vlastního kapitálu a při úhradě ztráty společnosti,
- odepsaným již na vrub hospodářského výsledku,
- nabytým bezúplatně,
- vytvářejícím soubor pohledávek.

Zrušení (čerpání) opravných položek

Opravné položky se zruší, pokud pominou důvody pro jejich existenci (např. pohledávka byla uhrazena) nebo pokud bude pohledávka následně odepsána jako nedobytná“ (Bělobradič, 2014, s. 18–19)

Účetní opravné položky

„Tvorba účetních opravných položek k pohledávkám je jedním z nástrojů realizace zásady opatrnosti při vykazování aktiv a výsledků hospodaření a vyjadřuje potencionální pokles reálné hodnoty pohledávek. Opravná položka tedy koriguje nepřímým způsobem přes samostatný pasivní účet jmenovitou hodnotu či pořizovací cenu pohledávky. Tvorba této opravné položky je účtována na vrub nákladů, konkrétně na účet 559 – Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti.

Způsob a výše tvorby účetních opravných položek k pohledávkám nejsou závazně upraveny žádným účetním předpisem a postup se ponechává plně v kompetenci účetní jednotky. V praxi se používají různé systémy vyčíslování opravných položek k pohledávkám, které jsou však obvykle založeny na testování pohledávek z hlediska doby po splatnosti, např.:

- Pohledávky 180 až 365 dní po lhůtě splatnosti 50% OP k pohledávce
- Pohledávky více jak 365 dní po lhůtě splatnosti 100% OP k pohledávce

(Ryneš, 2014, s. 178–179)

3.2.5 Zápočet pohledávek a závazků

Zápočet je další možný způsob, jak zajistit splatnost pohledávky, a to na základě uzavření dohody o vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků. Aby mohla být tato dohoda uzavřena, musí započítávané pohledávky a závazky obsahovat veškeré nutné náležitosti.

Započet pohledávek a závazků je upraven v § 358 až § 364 ObchZ, resp. § 580 až § 582 ObčZ.

3.3 ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK

3.3.1 Smlouva

„Rozhodující předpoklad pro vznik pohledávek je uzavření smlouvy. Pro případné vymáhání pohledávky je důležité, jaký je obsah smlouvy, jaké jsou dodací a platební podmínky. Při sestavování smlouvy je nutné řešit písemným dodatkem se souhlasem všech zúčastněných stran.

Z obsahu smlouvy musí být jasné, co je obsahem závazku, kdo je závazek povinen plnit a vůči komu a jaká je výše úplaty.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 12)

3.3.2 Zálaha

„V současnosti je používání zálohových plateb velmi rozšířeno. Formou zálohy bývá placena část nebo i celá hodnota smluvené ceny dodávky. Výše zálohy není dána žádným předpisem a závisí tedy jen na dohodě mezi dodavatelem a odběratelem.

- 324 – Přijaté zálohy – jedná se o přijaté krátkodobé zálohy od odběratelů před splněním závazků vůči odběratelům
- 475 – Dlouhodobé přijaté zálohy“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 15)

3.3.3 Pojištění pohledávek

„Pohledávku lze i pojistit především pokud jde o pohledávku ze zahraničního obchodu, neboť při obchodování se zahraničím vzniká spousta rizik.

V současné době již existují v ČR společnosti, které se zabývají pojištěním plateb. Nejznámější jsou společnosti EGAP, ČESCOB a Gerling.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 16)

3.3.4 Zástavní právo

„Základní úprava zástavního práva, která platí i pro obchodní vztahy, je obsažena v § 152 až 174 ObčZ.“ (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 212)

„Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené.

Zástavní právo plní dvojí funkci:

- zajišťovací – vede dlužníka ke splnění povinnosti splatit dluh
- nahrazovací – pro případ, že dlužník závazek nesplní, dává věřiteli možnost uspokojit svou pohledávku z předmětu zástavy“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 17–18)

„Zástavní právo vzniká na základě písemné smlouvy, na základě rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví, na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu a dále vzniká i ze zákona.“ (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 212)

3.3.5 Ručení

„Ručení je zajišťovací vztah, který na rozdíl od práva zástavního nevzniká mezi věřitelem a dlužníkem, ale mezi věřitelem a třetí osobou odlišnou od dlužníka. Ručením se zabezpečuje uspokojení pohledávky věřitele, který může uspokojení své pohledávky dosáhnout z majetku třetí osoby odlišně od dlužníka, tj. ručitele.

Ručení vzniká na základě písemného prohlášení ručitele adresovaného věřiteli, čímž ručitel bere na sebe odpovědnost vůči věřiteli, že pohledávku uspokojí, když ji neuspokojí dlužník.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 19–20)

3.3.6 Bankovní záruka

„Bankovní záruka je další ze zajišťovacích nástrojů. Jde o specifický druh ručení, který se využívá především při obchodování se zahraničím. Zajišťuje platební (splacení finančních závazků) i neplatební (plnění jiných povinností dlužníka) závazky.“ (Vozňáková, 2004, s. 72)

Obchodní zákoník § 313 definuje Bankovní záruku takto: „Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.“ (Zákon č. 513/1991 Sb., § 313)

„Za poskytnutí záruky si banka účtuje závazkovou odměnu, která je diferencovaná podle délky platnosti záruky a míry rizika. V účetnictví je třeba vést o bankovních zárukách podrozvahovou evidenci.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 21–22)

3.3.7 Zajišťovací převod práva

„V souladu s ustanovením § 553 ObčZ dlužník pro zajištění svého závazku může převést na věřitele nějaké své majetkové právo. Převedeno může být jakékoliv právo, které je svou podstatou převoditelné (nejčastěji jde o pohledávku vůči třetí osobě, může jít však i o vlastnické právo, právo spojené s CP atd.). Nelze převést právo svou podstatou neprevoditelné, např. právo autorské, právo na plnění vázané na určitou osobu atd.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 25)

3.3.8 Smluvní pokuta

„Smluvní pokuta je v podstatě náhrada škody při porušení povinnosti, kterou si strany sjednaly. Charakter náhrady je obsažen v tom, že smluvní pokuta musí být uhrazena při porušení sjednané povinnosti bez ohledu na to, zda škoda skutečně vznikla či nikoli.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 26)

„Funkcí smluvní pokuty je nutit dlužníka pod pohrůzkou majetkové újmy k řádnému splnění závazku.“ (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 202)

3.3.9 Faktoring

„Faktoring představuje službu, kterou poskytují specializované faktoringové společnosti svým klientům v souvislosti s postoupením nebo se správou pohledávek. Ve své podstatě se jedná o určitý způsob úvěrování, využívaný zejména malými a středními podniky.“ (Müllerová, s. 75)

3.3.10 Forfaiting

„Forfaiting je doplňková metoda financování běžného vývozního úvěru. U vyšších částek úvěru může být k financování využito více forfaitingových agentur. Forfaiting umožňuje vývozci větší flexibilitu ve strukturování finančního obchodu, a jelikož je forfaiting bez postihu, může se vývozce vyhnout všem typům rizik spojených s prodejem na úvěr.“ (Siddaiah, 2010, s. 344)

3.4 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK

Věřitel má právo vymáhat po dlužníkovi veškeré pohledávky, které nebyly včas uhrazeny. Vymáhání může probíhat buď soudní cestou, nebo si může věřitel na vymáhání najmout soukromou firmu, která se touto problematikou zabývá. Při vymáhání pohledávek je velmi důležité, hlídat si promlčecí lhůty, jelikož po uplynutí této lhůty bývá pohledávka obtížněji vymahatelná.

Před zahájením samotného vymáhání pohledávky je také dobré, aby věřitel zaslal dlužníkovi alespoň jednu upomínku. Nejvhodnější je zaslat tuto upomínku doporučenou poštou, aby měl věřitel doklad o zaslání. (pohledávka.org, ©2014)

3.4.1 Soudní řízení

„Soudní vymáhání lze definovat jako vymáhání pohledávky formou soudního donucení. Samotné řízení před soudy se zahajuje na návrh, který se označuje jako žaloba. K žalobě se dále přikládají upomínky (výzvy k zaplacení dlužné částky), které byly dlužníkům zasílány.

Doručením žaloby soudu je zahájeno soudní řízení, které je vždy ukončeno jedním ze tří rozhodnutí:

- Rozsudkem, kterým soud rozhoduje ve věci samé (lze vždy podat odvolání)
- Usnesením, jímž soud rozhoduje ve všech případech (někdy je odvolání vyloučeno)
- Platebním rozkazem“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 56–57)

3.4.2 Návrh na vydání platebního rozkazu

„Návrh na vydání platebního rozkazu je zvláštním druhem žaloby. Jedná se o rozhodnutí soudu, které může být vydáno jen v případě, kdy věřitel v roli žalobce nárokuje zaplacení peněžité částky, a právo na její zaplacení vyplývá již z věřitelem uvedených skutečností.“ (dtest), „Výhodou platebního rozkazu je, že zajišťuje navrhovateli (věřitel) nepromlčitelnost pohledávky na dobu 10 let od nabytí právní moci.“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 57)

3.4.3 Insolvenční řízení

Postupy při uplatnění pohledávek v insolvenčním řízení upravuje Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). (businessinfo, ©1997–2015)

„Jedním z klíčových momentů insolvenčního řízení je přihlášení pohledávky. Věřitelé mohou pohledávky přihlašovat od zahájení insolvenčního řízení do rozhodnutí o tomto řízení a nejpozději ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o úpadku.“ (Drbohlav, Pohl, 2011, s. 73)

„Přihláška pohledávky má velmi důležitý vztah k promlčení a prekluzi pohledávky, neboť pro běh lhůty pro promlčení a zánik práv má stejné účinky jako uplatnění práva u soudu. Tedy promlčecí doma přestává běžet a k zániku práva prekluzí nedochází.“ (businessinfo, ©1997–2015)

3.4.4 Soudní výkon rozhodnutí, exekuce

„Předpokladem pro podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí či návrh na exekuci je exekuční titul. Rozumí se jím listina vydaná oprávněným orgánem, která má zákonem předepsanou formu, a ve které ukládá určité osobě nějakou povinnost.

Věřitel má možnost vymoci pohledávku dvěma způsoby: buď podáním návrhu na soudní výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu, nebo formou exekuce podle Zákonu č. 120/200 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).“ (businessinfo, ©1997–2015)

3.5 SMĚNKY

Kromě běžných způsobů zajištění pohledávek a závazků se může využívat i zajištění pomocí směnky. Směnka je cenným papírem, který se vyhotovuje v předepsané formě. Právní úprava směnky je obsažena v právních normách: Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 28)

3.5.1 Členění směnek

„Pro použití směnky k zajištění pohledávek je nejdůležitější dělení:

- Podle toho kdo směnku vystavuje:
  - směnka vlastní – výstavce, kterým je dlužník, se zavazuje věřiteli, že zaplatí věřiteli nebo oprávněné osobě stanovenou sumu v určitý den a na určitém místě,
  - směnka cizí – výstavce dává příkaz dlužníkovi, aby zaplatil výstavci nebo jiné oprávněné osobě stanovenou sumu v určitý den a na určitém místě.
- Podle údaje splatnosti:
  - Vistasměnka (musí být zaplacená při tzv. viděné, což je v okamžiku předložení dlužníkovi),
  - Lhůtní vistasměnka (zaplacení ve lhůtě následující po viděné, která je uvedena na směnce),
  - Datosměnka (na směnce je uveden čas zaplacení od data vystavení směnky),
  - Směnka fixní, denní (uvedení konkrétního dne zaplacení směnky).“ (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 28–29)

3.6 SHRNU TÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část definuje pohledávky a závazky, jejich účtování a evidenci. Podrobně popisuje jednotlivé účty ať už pohledávek, nebo závazků a účtování na těchto účtech. Jsou zde popsány i jednotlivé způsoby zajištění pohledávek, kterých mohou podnikatelské subjekty využívat. A také, v souvislosti s pohledávkami po splatnosti, uvedeny způsoby vymáhání, či možnosti tvorby opravných položek. V praktické části budou tyto informace využity k zjištění, zda společnost postupuje správně při účtování a evidenci pohledávek a závazků. A zda v dostatečné míře využívá zajišťování pohledávek, či jakým způsobem pohledávky po splatnosti vymáhá.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 INFORMACE O SPOLEČNOSTI

4.1.1 Základní informace

Obchodní firma:	AGRODÍLNY, spol. s r. o.
Sídlo:	Nádražní 217, 671 67 Hrušovany nad Jevišovkou
Identifikační číslo:	485 31 332
Daňové identifikační číslo:	CZ 485 31 332
Právní forma:	Společnost s ručením omezeným
Statutární orgán společnosti:	Ing. Josef Záruba
Společníci:	Ing. Josef Záruba, s podílem 100 %
Základní kapitál:	100 000 Kč
Datum zápisu:	3. června 1993
Předmět podnikání:	<ul style="list-style-type: none"> • polní práce • výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 Živnostenského zákona • zámečnictví, nástrojařství • opravy silničních vozidel • opravy ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů • montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení • silniční motorová doprava – nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat a věcí

4.1.2 Historie společnosti

Společnost Agrodílňny, spol. s r. o. byla založena 3. června 1993 čtyřmi společníky. Jména společníků a jejich podíly zobrazuje níže uvedená tabulka. Z této tabulky je zřejmé, že v průběhu let docházelo ke změnám ve složení společníků a jejich podílů. Od roku 2003 zůstaly ve společnosti pouze dva společníci. Ti následně v roce 2012 převedli úplatně své podíly na nového společníka Ing. Josefa Zárubu. Ten se tedy stal od 28. února 2012 100% vlastníkem společnosti.

Tabulka 1: Společníci a jejich podíly v průběhu let

Společník	Podíl			
	1993	1997	2003	2012
Ing. Jan Vavřina	28 %	36 %	52 %	-
Jindra Vavřinová	24 %	32 %	48 %	-
Jiří Černík	24 %	32 %	-	-
Stanislav Hort	24 %	-	-	-
Ing. Josef Záruba	-	-	-	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpisu z obchodního rejstříku

4.1.3 Doplnující informace o společnosti

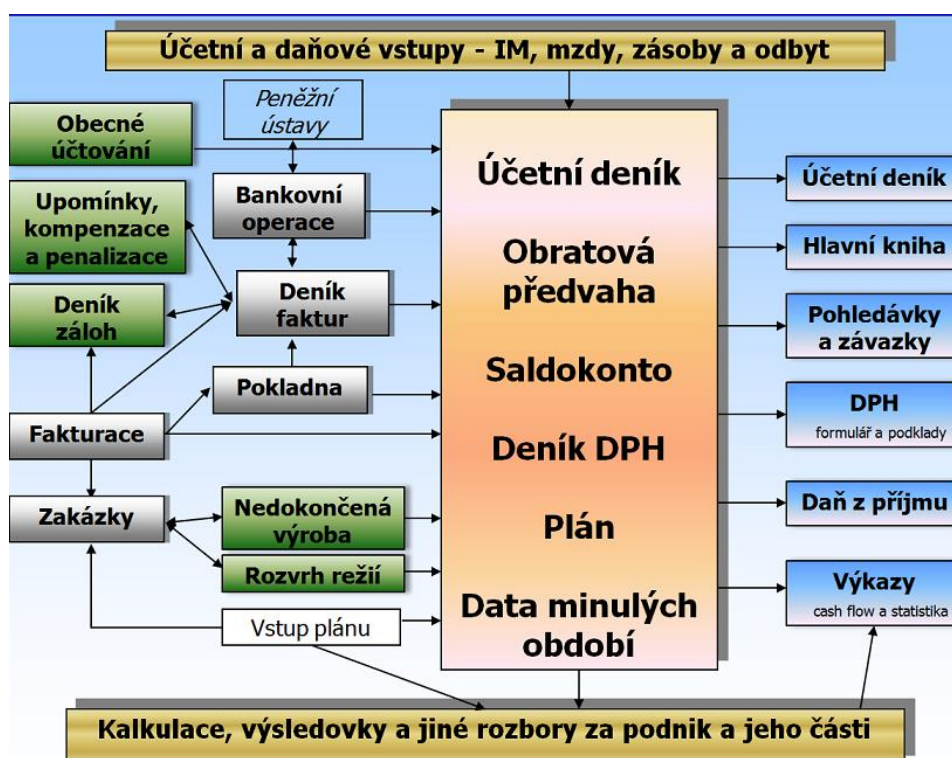
Posuzovaná společnost se řadí k malým společnostem. Nepodléhá povinnosti, mít auditorem ověřenou účetní závěrku, jelikož pro tuto povinnost nesplňuje podmínky. Společnost je registrována k dani z přidané hodnoty a ve sledovaném období je čtvrtletním plátcem DPH.

V letech 2012 a 2013 se průměrný přepočtený počet zaměstnanců pohyboval kolem 8. V roce 2014 tento průměr vzrostl téměř na 15 zaměstnanců. Tento růst je způsoben především velkým množstvím zakázek, které by nemohly být uspokojeny bez zvýšení počtu pracovních sil. Také z tohoto důvodu v roce 2014 společnost zakoupila nové prostory, do kterých byla celá společnost přestěhována.

4.2 ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY

Účtování závazků a pohledávek je prováděno na jednotlivých syntetických účtech české účetní osnovy, ke kterým je v případě potřeby, především k rozlišení a lepší orientaci na jednotlivých účtech, vytvořena analytika. Účtováno je pomocí podnikového informačního systému IMES, což je moderní systém typu klient-server postavený na databázovém serveru Microsoft SQL Server, který je pro posuzovanou společnost vyhovující svou přehledností, jednoduchostí a dokonalou přizpůsobivostí systému všem firemním procesům.

Obrázek 1: Modul účetnictví systému IMES

Zdroj: IMES, ©2015

Vždy na konci účetního období provádí společnost inventarizaci závazků i pohledávek, což znamená, že porovnává jejich skutečný stav se stavem, který má zanesen v účetnictví. Inventarizaci provádí pomocí dokladové inventury, pro každý analytický účet závazků a pohledávek zvlášť.

4.2.1 Vykazování závazků v rozvaze

Následující tabulka zobrazuje hodnoty závazků během sledovaných let 2012–2014. Ke zpracování tabulky jsou použity údaje uvedené v účetních výkazech jednotlivých let. Částky jsou uvedeny v netto hodnotě.

Tabulka 2: Závazky společnosti v letech 2012–2014 (v tis. Kč)

Označení	Pasiva	2012	2013	2014
B.	Cizí zdroje	3 099	12 195	27 065
B. II.	Dlouhodobé závazky	0	0	9 628
B. II. 1.	Závazky z obchodních vztahů			
B. II. 2.	Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba			
B. II. 3.	Závazky – podstatný vliv			
B. II. 4.	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení			
B. II. 5.	Dlouhodobé přijaté zálohy			
B. II. 6.	Vydané dluhopisy			
B. II. 7.	Dlouhodobé směnky k úhradě			
B. II. 8.	Dohadné účty pasivní			
B. II. 9.	Jiné závazky			9 628
B. II. 10.	Odložený daňový závazek			
B. III.	Krátkodobé závazky	3 099	3 865	9 454
B. III. 1.	Závazky z obchodních vztahů	2 187	916	5 856
B. III. 2.	Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba			
B. III. 3.	Závazky – podstatný vliv			
B. III. 4.	Závazky ke společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení			
B. III. 5.	Závazky k zaměstnancům	3	211	438
B. III. 6.	Závazky ze SZ a ZP	42	64	136
B. III. 7.	Stát – daňové závazky a dotace	210	119	449
B. III. 8.	Krátkodobé přijaté zálohy			
B. III. 9.	Vydané dluhopisy			
B. III. 10.	Dohadné účty pasivní	7	13	33
B. III. 11.	Jiné závazky	650	2 542	2 542
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	0	8 330	7 983
B. IV. 1.	Bankovní úvěry dlouhodobé		7 330	6 983
B. IV. 2.	Krátkodobé bankovní úvěry		1 000	1 000
B. IV. 3.	Krátkodobé finanční výpomoci			

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozvah společnosti

Z uvedené tabulky vyplývá, že podstatnou výši závazků tvoří v letech 2013 a 2014 dlouhodobé bankovní úvěry, které jsou oproti ostatním položkám velmi vysoké. Tento nárůst je způsoben tím, že si společnost v roce 2013 vzala bankovní úvěr od GE Money Bank a. s. ve výši 8 000 000 Kč, který použila na rekonstrukci budov. U tohoto úvěru byl sjednán úrok, který navyšuje daný závazek. Velmi vysoké hodnoty nabývají v roce 2014 také jiné dlouhodobé závazky, které byly v předchozích letech nulové. Jejich nárůst je způsoben přijetím dlouhodobé půjčky od jiné společnosti.

Z pohledu krátkodobého tvoří podstatnou položku v celém sledovaném období závazky z obchodních vztahů, jiné krátkodobé závazky a závazky vůči státu. A v roce 2014 se velmi razantně zvýšily závazky vůči zaměstnancům, jelikož byli přijati noví pracovníci.

4.2.2 Účtování a evidence závazků

V kategorii krátkodobých závazků je nejčastěji účtováno o závazcích z obchodních vztahů. Jelikož se společnost zabývá poskytováním služeb v oblasti oprav motorových vozidel, návěsů a zemědělských strojů, zámečnickými a soustružnickými pracemi, je nutností nakupovat potřebný materiál nebo náhradní díly. Veškeré tyto nákupy jsou uskutečňovány na faktury. Přijaté faktury jsou následně evidovány a zaúčtovány v knize přijatých faktur. Po zaúčtování faktury, vzniká společnosti závazek vůči dodavateli zaúčtovaný na straně DAL účtu 321100. Společnost se snaží, hradit všechny své závazky včas. Pouze ojediněle se objevují závazky po době splatnosti, a to maximálně 30 dní. Úhrady závazků jsou prováděny bezhotovostním platebním stykem, ale v případě nutnosti, mohou být hrazeny i hotově.

Posuzovaná společnost nakupuje pouze od tuzemských dodavatelů, tzn., že jí nevznikají závazky v cizí měně. Pokud by se situace změnila a začalo by se spolupracovat se zahraničím, vzniklé závazky by byly přepočítávány denním kurzem ČNB. Pravděpodobně by zde nastala situace, že denní kurz by byl v den úhrady odlišný od denního kurzu v den přijetí faktury. Rozdíl, který by zde vznikl, by se zaúčtoval buď jako kurzový zisk 321100/663 (denní kurz v den úhrady je nižší než v den přijetí faktury), který by snížil výši závazku, nebo jako kurzová ztráta 563/321100 (denní kurz v den úhrady je vyšší než v den přijetí faktury), která by naopak výši závazku zvyšovala.

Další často účtovanou položkou z krátkodobého pohledu jsou závazky vůči zaměstnancům vznikající z titulu mezd, které společnost eviduje na straně DAL účtu 331100. Se vznikem

závazků vůči zaměstnancům z titulu mezd jsou spojeny i další závazky a to především závazky vůči sociálnímu zabezpečení a zdravotnímu pojištění (strana DAL účtu 336 s analytikou 200 pro sociální zabezpečení, 100 pro zdravotní pojištění) jak ze strany společnosti, tak ze strany zaměstnance a závazek vůči finančnímu úřadu z titulu placení záloh na daň z příjmů (strana DAL účtu 342).

Účet 321 – Dodavatelé

Zde eviduje společnost všechny přijaté faktury od tuzemských dodavatelů za nákup náhradních dílů, materiálu, benzínu, nafty, ale také faktury za nájemné vozidel. Faktury jsou hrazeny bezhotovostním platebním stykem v řádném termínu.

Tabulka 3: Účtování přijaté faktury

Doklad	Text	Částka	MD	DAL
FaP/001	Nákup materiálu (na sklad)	15 488,00		321100
	- cena bez DPH	12 800,00	111100	
	- DPH 21 %	2 688,00	343121	
FaP/002	Dopravu materiálu	1 815,00		321100
	- cena bez DPH	1 500,00	111100	
	- DPH 21 %	315,00	343121	
VÚD	Převedení materiálu na sklad	14 300,00	112100	111100
VBÚ	Úhrada FaP/001	15 488,00	321100	221100
	Úhrada FaP/002	1 815,00	321100	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě daňového dokladu společnosti

Účet 322 – Směnky k úhradě

U některých svých závazků využívá společnost úhradu formou vydané směnky. Jedná se o případy, u kterých je tento způsob úhrady vyžadován přímo dodavatelem. V jiných případech se k tomuto způsobu společnost nepřiklání. V následující tabulce je uvedeno účtování při úhradách závazků směnkou.

Tabulka 4: Účtování úhrady závazku formou vydané směnky

Doklad	Text	MD	DAL
FaP	Nákup materiálu (na sklad)		321100
	- cena bez DPH	111100	
	- DPH 21 %	343121	
VÚD	Úhrada závazku směnkou	321100	322100
VÚD	Úrok spojený s úhradou	562xxx	321100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Účet 331 – Zaměstnanci

Zde jsou evidovány závazky vůči zaměstnancům z titulu mezd. Zpracování a účtování mezd probíhá v ekonomickém informačním systému IMES. Tato činnost je pracovní náplní mzdové účetní.

Na tomto účtu není potřeba vést analytikou evidenci, jelikož mzdy jsou hrazeny pouze bezhotovostním platebním stykem. Hrubá mzda se účtuje na stranu DAL, souvztažně se zápisem na stranu MD nákladového účtu 521xxx. Na straně MD se účtují položky snižující závazek vůči zaměstnancům a to:

- sociální zabezpečení hrazené zaměstnancem – 331100/336200
- zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem – 331100/3361xx
- záloha na daň z příjmů – 331100/342100
- ostatní srážky (např. platba životního pojištění, penzijního připojištění, výživného, atd.) – 331100/379909
- srážka půjčky – 331100/379906

Tabulka 5: Výstup účetního programu za měsíční zúčtování mezd

Účet H	Účet SVZ	DM	Název DM	Obrat MD	Obrat DAL	DAL - MD
		9590-0	Halěř. Zaokrouhlení základu daně	0,00	0,00	3,75
		9999-2	Doplatek na účet	0,00	0,00	341 114,00
Součet za účet SVZ:				0,00	0,00	341 117,75
Součet za účet:				0,00	0,00	341 117,75
Součet za SU:				0,00	0,00	341 117,75
331100	336110	9401-1	Odvod VZP ČR – osoba	0,00	10 778,00	10 778,00
331100	336120	9402-1	Odvod ZP MV ČR – osoba	0,00	3 936,00	3 936,00
331100	336140	9404-1	Odvod ČPZP – osoba	0,00	3 958,00	3 958,00
331100	336200	9500-1	Odvod sociálního pojištění – osoba	0,00	26 967,00	26 967,00
331100	342100	9700-0	Měsíční zálohová daň podle tabulky	0,00	83 475,00	83 475,00

331100	342100	9800-0	Sleva na osobu	0,00	-31 935,00	-31 935,00
331100	342100	9801-0	Sleva na děti	0,00	-7 102,00	-7 102,00
331100	342100	9840-1	Bonus na děti zúčt. za minulý rok	0,00	0,00	-998,00
Součet za účet SVZ: 342100			Daň ze mzdy	0,00	44 438,00	43 440,00
331100	342105	9750-0	Zúčtování daně za minulý rok	0,00	-17 189,00	-17 189,00
331100	342110	9715-0	Měsíční srážková daň – 15 %	0,00	477,00	477,00
331100	379906	8630-1	Půjčka ze srážek	0,00	3 000,00	3 000,00
331100	379909	8690-1	Ostatní srážky ze srážek	0,00	500,00	500,00
331100	521100	110-0	Měsíční mzda, přes dny	242 129,00	0,00	-242 129,00
331100	521100	120-0	Měsíční mzda za svátky, přes dny	25 040,00	0,00	-25 040,00
331100	521100	839-0	DPČ – částka, bez prémii	3 669,00	0,00	-3 669,00
Součet za účet SVZ: 521100			Mzdy - základní	270 838,00	0,00	-270 838,00
331100	521300	869-0	DPP – částka	3 186,00	0,00	-3 186,00
331100	521300	869-1	DPP – dny a hodiny	0,00	0,00	0,00
331100	521300	3100-0	Prémie – měsíční mzda, částka	116 900,00	0,00	-116 900,00
331100	521300	3730-0	Prémie z DPČ, částka	706,00	0,00	-706,00
Součet za účet SVZ: 521300			Mzdy – prémie a odměny	120 792,00	0,00	-120 792,00
331100	521400	4110-0	Dovolená nová	3 680,00	0,00	-3 680,00
331100	521400	4120-0	Dovolená stará	22 109,00	0,00	-22 109,00
331100	521400	4300-0	Paragraf – 1154b (náhrada)	560,000	0,00	-560,00
Součet za účet SVZ: 521400			Mzdy – ostatní náhrady	26 349,00	0,00	-26 349,00
Součet za účet: 331100			Zaměstnanci	417 979,00	76865,00	-342 112,00
Součet za SU: 331				417 979,00	76 865,00	-342 112,00
336100	524110	9401-2	Odvod VZP ČR – Podnik	21 548,00	0,00	-21 548,00
336100	524120	9402-2	Odvod ZP MV ČR – Podnik	7 867,00	0,00	-7 867,00
336100	524140	9404-2	Odvod ČPZP – Podnik	7 916,00	0,00	-7 916,00

Součet za účet: 336100			Mzdy – Zúčtování zdravot. pojištění	37 331,00	0,00	-37 331,00
336200	524200	9500-2	Odvod sociálního pojištění – Podnik	103 699,00	0,00	-103 699,00
Součet za SU: 336				141 030,00	0,00	-141 030,00
Součet za podnik:				559,009,00	76 865,00	-142 024,25

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společnostmi

Účet 336 – Zúčtování a institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

Zde se účtují na straně DAL předpisy plateb sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem. Výše tohoto závazku je stanovena procentem z hrubé mzdy. Pro lepší orientaci zde využívá společnost analytickou evidenci, pro platby sociálního zabezpečení 336200 a pro platby zdravotního pojištění 336100 s následným použitím další analytiky pro rozlišování jednotlivých pojišťoven.

- 336110 – Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR
- 336120 – Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR
- 336140 – Česká průmyslová zdravotní pojišťovna

Úhrady jsou prováděny bezhotovostně a účtují se na stranu MD se souvztažným zápisem na stranu DAL účtu 221100 na základě obdrženého VBÚ.

Tabulka 6: Sazby a účtování sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

Zaměstnanec		Účtování
Sociální zabezpečení	6,5 % z hrubé mzdy	331100/336200
Zdravotní pojištění	4,5 % z hrubé mzdy	331100/3361xx
Zaměstnavatel		
Sociální zabezpečení	25 % z hrubé mzdy	524100/336200
Zdravotní pojištění	9 % z hrubé mzdy	524200/3361xx

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společnostmi

Účet 341 – Daň z příjmů

Na základě daňového přiznání zde společnost účtuje svoji povinnost k dani z příjmů za zdaňovací období. Tento závazek je účtován na straně DAL se souvztažným zápisem na stranu MD nákladového účtu 591. Úhrada je prováděna z bankovního účtu, s následujícím účtováním 341000/221100.

Společnost platí během zdaňovacího období zálohy na tuto daň. Ty se účtují na stranu MD se souvztažným zápisem na stranu DAL účtu 221100. Za rok 2014 vykazovala společnost na daném účtu zůstatek na straně MD ve výši 128 700 Kč. Společnosti tedy vznikla pohledávky za Finančním úřadem a účet 341100 byl v konečné rozvaze roku 2014 vykazován na straně aktiv v položce „Stát – daňové pohledávky“.

Účet 342 – Ostatní přímé daně

Tento účet používá společnost především na účtování záloh na daň z příjmů svých zaměstnanců. Účtuje zde ale i měsíční srážkovou daň, či zúčtování daně za předešlý rok, proto zde užívá rozlišení pomocí analytiky. Např. pro placení záloh na daň 342100, tyto zálohy jsou účtovány každý měsíc na stranu DAL se souvztažným zápisem na stranu MD účtu 331100 (vzniká závazek vůči Finančnímu úřadu, ale zároveň se snižuje závazek vůči zaměstnancům). Úhrada snižující závazek společnosti vůči Finančnímu úřadu se účtuje na stranu MD se souvztažným zápisem na stranu DAL účtu 221100 při bezhotovostní úhradě.

Účet 343 – Daň z přidané hodnoty

Posuzovaná společnost je plátcem DPH. Na stranu DAL účtuje daň z přidané hodnoty z poskytovaných zdanitelných plnění (prodej materiálu, zboží či služeb) čímž ji vniká závazek vůči Finančnímu úřadu. Na stranu MD účtuje daň z přidané hodnoty z přijatých zdanitelných plnění (nákup materiálu, náhradních dílů, zboží, atd.) čímž snižuje závazek vůči Finančnímu úřadu. K rozlišení účtování jednotlivých daňových sazeb používá společnost analytickou evidenci.

- Základní sazba 21 % – 343121
- 1. snížená sazba 15 % – 343115
- 2. snížená sazba 10 % – 343110

Jelikož je společnost čtvrtletním plátcem DPH, zpracovává za toto období přiznání k DPH. Za jednotlivá období vzniká společnosti buď daňová povinnost (převažuje objem poskytnutých zdanitelných plnění), která je v rozvaze vykazována na straně pasiv v položce „Stát – daňové závazky a dotace“, nebo nárok na odpočet (převažuje objem přijatých zdanitelných plnění), který je v rozvaze vykazován na straně aktiv v položce „Stát – daňové pohledávky“, a to podle toho, na které straně je vykazován konečný zůstatek.

Obrázek 2: Význam konečných zůstatků účtu 343

Daňová povinnost			Nárok na odpočet		
MD	343AÚ	Dal	MD	343AÚ	Dal
		Konečný zůstatek	Konečný zůstatek		

Zdroj: Vlastní práce

Účet 345 – Ostatní daně a poplatky

U tohoto účtu používá společnost analytické rozlišení z důvodu, že zde účtuje zálohy na silniční daň – účet 345999 a daň z nemovitosti – účet 345300

Tabulka 7: Účtování silniční daně

Doklad	Text	MD	DAL
VBÚ	1. záloha na silniční daň, splatná k 15. 4.	345999	221100
VBÚ	2. záloha na silniční daň, splatná k 15. 7.	345999	221100
VBÚ	3. záloha na silniční daň, splatná k 15. 10.	345999	221100
VBÚ	4. záloha na silniční daň, splatná k 15. 12.	345999	221100
VÚD	Vyúčtování záloh dle daňového přiznání	531100	345999
VBÚ	Případný doplatek silniční daně	345999	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Tabulka 8: Účtování daně z nemovitostí

Doklad	Text	MD	DAL
VBÚ	1. záloha na daň z nemovitosti	345300	221100
VBÚ	2. záloha na daň z nemovitosti	345300	221100
VÚD	Vyúčtování daně z nemovitosti dle daň. přiznání	532100	345300
VBÚ	Případný doplatek daně z nemovitosti	345300	221100

Zdroj: Vlastní práce na základě informací poskytnutých společností

Účet 379 – Jiné závazky

Zde zaznamenává společnost všechny závazky, pro které není v účtové osnově vymezen samostatný účet. Pro lepší orientaci a přehlednost využívá analytiku. Účtuje zde např. krátkodobé půjčky do 1 roku, zákonné úrazové pojištění, ostatní srážky ze mzdy a jiné.

Tabulka 9: Účtování krátkodobé půjčky

Doklad	Text	MD	DAL
VBÚ	Přijetí krátkodobé půjčky	221100	379000
VÚD	Sjednaný úrok z půjčky	562000	379000
VBÚ	Splátka půjčky	379000	221100
VBÚ	Úhrada úroku	379000	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Tabulka 10: Účtování zákonného úrazového pojištění

Doklad	Text	MD	DAL
VÚD	Zákonné úrazové pojištění	548100	379200
VÚD	Úhrada pojištění	379200	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Tabulka 11: Účtování srážek ze mzdy

Doklad	Text	MD	DAL
VÚD	Ostatní srážky ze mzdy	331100	379909
VBÚ	Úhrada srážky	379909	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Účet 389 – Dohadné účty pasivní

Zde společnost eviduje dodávky materiálu, náhradních dílů, zboží nebo elektrické energie, ke kterým ke konci roku neobdržela fakturu.

Tabulka 12: Účtování nevyfakturované dodávky náhradních dílů (do spotřeby)

Doklad	Text	MD	DAL
Rok 2013			
VÚD	Nevyfakturovaná dodávka náhradních dílů	501090	389000
Rok 2014			
FaP	Za nákup náhradních dílů (do spotřeby)		321100
	- cena bez DPH	389000	
	- DPH 21 %	343100	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

- V případě, že je odhadovaná částka vyšší než částka fakturovaná, je částka rozdílu účtovaná jako snížení příslušných nákladů a také jako snížení dohadného závazku, což vede k vynulování účtu dohadných závazků: MD 389000/DAL 501090.
- V případě, že je odhadovaná částka nižší než částka fakturovaná, je částka rozdílu účtovaná jako zvýšení příslušných nákladů a také jako zvýšení dohadného závazku, což vede k vynulování účtu dohadných závazků: MD 501090/DAL 389000.

Účet 461 – Bankovní úvěry

Tento účet začala společnost využívat až v roce 2013, kdy si sjednala dlouhodobý úvěr od GE Money Bank a. s. ve výši 8 000 000 Kč. V úvěrové smlouvě byl k tomuto úvěru sjednán také úrok, který je účtován jako zvýšení závazku na tomto účtu. O úvěru i úrocích účtuje společnost na základě výpisu z úvěrového účtu.

Tabulka 13: Účtování dlouhodobého úvěru

Doklad	Text	MD	DAL
VÚÚ	Poskytnutí úvěru	261000	461100
VBÚ	Přijetí úvěru na běžný účet	221100	261000
VÚÚ	Předpis úroku za dané období	562000	461200
VBÚ	Splátka úvěru	261000	221100
	Platba úroků za dané období	261000	221100
VÚÚ	Přijetí splátky	461100	261000
	Přijetí úroků za dané období	461200	261000

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Účet 479 – Jiné dlouhodobé závazky

V roce 2014 si společnost vypůjčila finanční prostředky od jiné společnosti. Jelikož předpokládala, že doba splatnosti bude delší než 1 rok, využila pro účtování tento účet.

Tabulka 14: Účtování přijaté dlouhodobé půjčky od jiné společnosti

Doklad	Text	MD	DAL
VBÚ	Přijetí dlouhodobé půjčky od jiné společnosti	221100	479100
VBÚ	Splátka dlouhodobé půjčky	479100	221100
VÚD	Předpis úroku z půjčky	562000	479100
VBÚ	Úhrada úroku z půjčky	479100	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

4.2.3 Vykazování pohledávek v rozvaze

Následující tabulka zobrazuje hodnoty pohledávek během sledovaných let 2012–2014. Ke zpracování tabulky jsou použity údaje uvedené v účetních výkazech jednotlivých let. Částky jsou uvedeny v netto hodnotě.

Tabulka 15: Pohledávky společnosti v letech 2012–2014 (v tis. Kč)

Označení	Aktiva	2012	2013	2014
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	0	0	0
C. II. 1.	Pohledávky z obchodních vztahů			
C. II. 2.	Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba			
C. II. 3.	Pohledávky – podstatný vliv			
C. II. 4.	Pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení			
C. II. 5.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy			
C. II. 6.	Dohadné účty aktivní			
C. II. 7.	Jiné pohledávky			
C. II. 8.	Odložené daňová povinnost			
C. III.	Krátkodobé pohledávky	970	1 083	3 570
C. III. 1.	Pohledávky z obchodních vztahů	964	777	3 379
C. III. 2.	Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba			
C. III. 3.	Pohledávky – podstatný vliv			
C. III. 4.	Pohledávky za společníky, členy družstva a účastníky sdružení			
C. III. 5.	Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění			
C. III. 6.	Stát – daňové pohledávky		289	129
C. III. 7.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	6	12	49
C. III. 8.	Dohadné účty aktivní		5	5
C. III. 9.	Jiné pohledávky			8

Zdroj: Vlastní zpracování na základě rozvah společnosti

Z uvedených tabulek vyplývá, že společnost ve sledovaných letech disponuje pouze krátkodobými pohledávkami. Nejvyšší položku tvoří pohledávky plynoucí z obchodních vztahů. Významnou položkou jsou také pohledávky vůči státu, tedy daňové pohledávky vzniklé z titulu nároku na odpočet DPH nebo přeplatků na jednotlivých daních.

4.2.4 Účtování a evidence pohledávek

Jak je zřejmé z výše uvedené tabulky, ve sledovaném období účtuje společnost pouze o krátkodobých pohledávkách, které jsou oceňovány jmenovitou hodnotou. Jelikož společnost působí pouze na tuzemském trhu, je evidence pohledávek pouze v českých korunách.

Účet 311 – Odběratelé

Společnost zde účtuje veškeré vystavené faktury za opravy nákladních automobilů, návěsů, osobních automobilů a zemědělských strojů, dále za zámečnické a soustružnické práce nebo měření emisí a čištění vozidel. Úhradu faktur vyžaduje bezhotovostním platebním stykem. Pokud je ale faktura vystavena fyzické osobě, je umožněna úhrada hotovostní.

Tabulka 16: Účtování vydané faktury

Doklad	Text	Částka	MD	DAL
FaV	Za soustružnické práce	393,00	311100	
	- cena bez DPH	325,00		602500
	- DPH 21 %	68,00		343121
VBÚ	Úhrada FaV	393,00	221100	311100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě vystavené faktury

Účet 314 – Poskytnuté zálohy

Společnost poskytuje pravidelně každý měsíc zálohy dodavatelům energií. Tyto zálohy jsou hrazeny z bankovního účtu. Po uhrazení zálohy, obdrží společnost od dodavatele daňový doklad na přijatou platbu.

Tabulka 17: Účtování platby zálohy a následné vyúčtování po přijetí faktury

Doklad	Text	MD	DAL
VBÚ	Úhrada zálohy za el. energii	314300	221100
VÚD	Daňový doklad, DPH 21 %	343121	314300
FaP	Za dodávku el. energie		321100
	- cena bez DPH	502xxx	
	- DPH 21 %	343121	
VÚD	Vyúčtování zálohy	321100	314300
VÚD	Vyúčtování DPH	321100	343121
VBÚ	Úhrada zbývající částky	321100	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Účet 335 – Pohledávky za zaměstnanci

V případě, že se zaměstnanec účastní pracovní cesty, je mu na tuto cestu poskytnuta záloha. Po uskutečnění pracovní cesty je provedeno vyúčtování, na základě kterého je buď zaměstnanci doplacena rozdílná částka, nebo naopak musí zaměstnanec rozdíl částek vrátit. Konkrétní příklad je uveden v tabulce.

Tabulka 18: Účtování zálohy na pracovní cestu (záloha vyšší než vyúčtovaná cena)

Doklad	Text	Částka	MD	DAL
VBÚ	Poskytnuta záloha na prac. cestu	500,00	335200	221100
VÚD	Vyúčtování pracovní cesty	360,00	512100	335200
VBÚ	Vrácení přeplatku	140,00	221100	335200

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Tabulka 19: Účtování zálohy na pracovní cestu (záloha nižší než vyúčtovaná cena)

Doklad	Text	Částka	MD	DAL
VBÚ	Poskytnutá záloha na prac. cestu	300,00	335200	221100
VÚD	Vyúčtování pracovní cesty	368,00	512100	335200
VBÚ	Doplatek za pracovní cestu	68,00	335200	221100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Účet 388 – Dohadné účty aktivní

Tento účet využívá společnost k účtování předpokládaných náhrad od pojišťovny, u kterých neví na konci účetního období přesnou částku. Pro tento druh náhrady má vytvořený analytický účet 388200. Předpokládaná částka náhrady se zaúčtuje na stranu MD tohoto analytického účtu se souvztažným zápisem na stranu DAL výnosového účtu 648xxx. V roce 2013 vytvořila společnost dohadnou položku ve výši 5 000 Kč, související s předpokládanou náhradou za rozbité sklo na pojištěném automobilu. Do konce sledovaného období, ale stále neobdržela předpis pojistné náhrady, tudíž dohadná položka nebyla vyúčtována. Pokud by společnost obdržela předpis pojistné náhrady, proběhlo by následující vyúčtování.

Tabulka 20: Účtování předpokládané náhrady od pojišťovny

Doklad	Text	MD	DAL
Rok 2013			
VÚD	Předpokládaná náhrada od pojišťovny	388200	648xxx
Rok 2014			
VÚD	Předpis pojistné náhrady	378200	388200

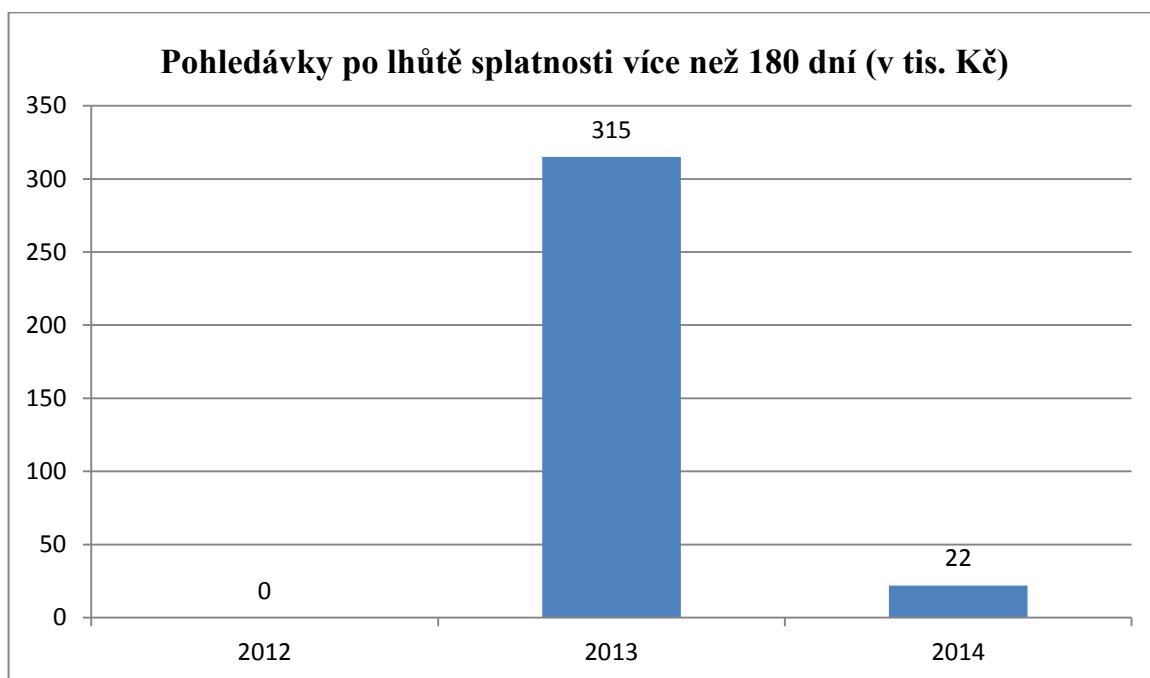
Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společnostmi

- V případě, že by byla předpokládaná částka náhrady vyšší než částka přiznaná, byla by částka rozdílu zaúčtována do nákladů a zároveň jako snížení dohadné položky, což by vedlo k vynulování účtu dohadných pohledávek: MD 548xxx/DAL 388200.
- V případě, že by byla předpokládaná částka náhrady nižší než částka přiznaná, byla by částka rozdílu zaúčtována jako zvýšení příslušného výnosu a zároveň jako zvýšení dohadné pohledávky, což by vedlo k vynulování účtu dohadných pohledávek: MD 388200/DAL 648xxx.

4.2.5 Pohledávky po lhůtě splatnosti

Jakož i většina společností v dnešní době, také posuzovaná společnost se potýká s pohledávkami po lhůtě splatnosti. S výskytem těchto pohledávek se zvyšuje riziko ztráty. Proto na konci rozvahové dne společnost oceňuje tyto pohledávky tak, aby v nich bylo riziko zohledněno. Využívá k tomu především zákonné opravné položky, které jí umožní snížit hodnotu pohledávky o danou procentní sazbu, stanovenou podle uplynuté doby od data splatnosti. V následujícím grafu je zobrazena výše pohledávek po lhůtě splatnosti delší než 180 dní za sledované období 2012–2014.

Graf 1: Výše pohledávek po lhůtě splatnosti více než 180 dní (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě informací poskytnutých společností

Jak je v grafu vidět, v roce 2012 nevykazovala společnost žádné pohledávky po lhůtě splatnosti. To se ale změnilo hned následující rok, ve kterém společnost zaznamenala rapidní nárůst těchto pohledávek. Během roku 2014 se společnosti podařilo většinu pohledávek vymoci, a jejich částka se tedy snížila téměř o 300 000 Kč.

Pokud by se ale společnosti v roce 2014 nepodařilo pohledávky vymoci, překročila by doba uplynulá od data splatnosti u některých pohledávek více než 365 dní. V této situaci se nabízí využití opravných položek. Společnost by měla na výběr hned ze dvou možností.

1. Využití účetních opravných položek, které ale jsou z hlediska daní daňově neuznatelnou položkou, ale na druhou stranu nejsou závazně upraveny žádným účetním předpisem, tudíž postup při jejich tvorbě je plně v kompetenci společnosti.

Např.: Kdyby se společnost nacházela v situaci, že od doby splatnosti uplynulo více než 365 dní, mohla by vytvořit 100% opravnou položku k pohledávce s následujícím zaúčtováním: 559xxx/391xxx. U zbylých pohledávek, u kterých se doby uplynulá od data splatnosti pohybuje v rozmezí 180 až 365 dní, může společnost vytvořit 50% opravnou položku se stejným zaúčtováním jako u 100% opravné položky.

2. Využití zákonných opravných položek, které jsou daňově uznatelné, ale jejich tvorba musí splňovat podmínky Zákona o rezervách.

Pro společnost by to znamenalo, že u pohledávek vzniklých do konce roku 2013 by si mohla uplatnit opravnou položku ve výši stanovené procentní sazby závislé na době uplynuté od termínu splatnosti pohledávky, pokud by však s dlužníkem bylo zahájeno soudní či jiné řízení.

Od roku 2015 je ale platná novela Zákona o rezervách, která zjednodušuje pravidla pro tvorbu opravných položek a to tak, že umožňuje uplatnění dvoupásmové tvorby, a to bez podmínky zahájení jakéhokoliv řízení s dlužníkem. Společnosti to tedy umožňuje uplatnění:

- 50% opravné položky z rozvahové hodnoty pohledávky po uplynutí 18 měsíců od data splatnosti, nebo
- 100% opravné položky z rozvahové hodnoty pohledávky po uplynutí 36, resp. 30 měsíců od data splatnosti.

Tvorbu opravných položek dle této novely, může společnost využít již u pohledávek vzniklých po roce 2013. Účtování zákonných opravných položek by pak bylo následující: MD 558xxx/DAL 391xxx.

4.3 ZAJIŠTĚNÍ POHLEDÁVEK

Nejvyšší objem pohledávek plyne z poskytování služeb a prodeje materiálu společnosti VAPAS, a. s. S tou má posuzovaná společnost uzavřenou rámcovou, ve které je například ujednána prodloužená doba splatnosti faktury oproti fakturám vystaveným jiným subjektům, nebo postih za nedodržení platebních podmínek.

Posuzovaná společnost ale poskytuje služby i jiným subjektům, ať už jsou to fyzické nebo právnické osoby. Služby pro tyto subjekty vykonává na základě zakázkového listu, který má charakter objednávky. Po provedení služby je subjektům na základě zakázkového listu vystavena faktura s dobou splatnosti 15 dní.

U všech vystavených faktur má posuzovaná společnost v případě nedodržení termínu splatnosti sjednané penále ve výši 0,1 % z celkové částky pohledávky denně.

4.4 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK

Vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti, má na starost zaměstnankyně společnosti, která je pověřená evidencí přijatých a vydaných faktur. Vymáhání provádí telefonicky, e-mailem nebo poštou. 1. upomínka je zaslána po 14 dnech od uplynutí termínu splatnosti. Další dvě upomínky jsou zaslány vždy po dalších uplynutých 14-ti dnech. Pokud nejsou pohledávky uhrazeny ani po třetí upomínce, využívá společnost pomoc právníka, který podle potřeby realizuje další kroky.

5 ZÁVĚR

Pro potřeby této práce byla analyzována společnost Agrodílňny spol. s r. o. Jednalo se o malou společnost, která měla hlavní příjem z poskytování služeb a prodeje materiálu především společnosti VAPAS a. s., se kterou měla posuzovaná společnost uzavřenou rámcovou smlouvu, a jiným ať už fyzickým nebo právnickým osobám.

Jak vyplývalo z uvedených přehledů závazků a pohledávek, vykazovala společnost ve sledovaném období mnohem vyšší závazky než pohledávky, a to především z důvodů, že byl společnosti poskytnut dlouhodobý bankovní úvěr a také dlouhodobá půjčka od jiné společnosti na pořízení nových budov a jejich rekonstrukci. V důsledku toho, že společnost měla mnohem méně pohledávek, ze kterých by měla příjmy, musela dlouhodobé závazky pro případ nesplácení zaručit svým majetkem.

Jak už bylo uvedeno, pohledávky byly mnohem nižší než závazky, čemuž musela společnost věnovat pozornost. Navíc se v roce 2013 začala potýkat s pohledávkami po splatnosti, které představovaly velké riziko, hlavně v souvislosti s případným nedostatkem finančních prostředků potřebných pro úhradu svých závazků. Proto se společnost snažila určitým způsobem pohledávky zajišťovat a v případě neuhrazení i vymáhat. Většinu pohledávek se společnosti povedlo získat, ale i nadále by tomuto problému měla věnovat velkou pozornost.

Společnosti by prospělo, kdyby začala využívat analytického rozlišení, dle jednotlivých odběratelů, na účtu 311. Společnost by tak měla lepší přehled a mohla by se vyvarovat odběratelům, u kterých vzniká problém s nedodržením lhůty splatnosti. S čímž souvisí další problematika a to zajišťování pohledávek. Zde by společnost mohla začít využívat přijaté zálohy. Jejich účtování není nijak složité a hlavně by společnosti zajistily finanční prostředky využitelné například na nákup materiálu na danou zakázku. A v případě, že by zakázka nebyla v budoucnu z nějakého důvodu uhrazena, nevznikla by alespoň společnosti tak vysoká škoda. Dále u pohledávek vyšších hodnot by měla společnost uvažovat nad pojištěním, jelikož v důsledku neuhrazení takové pohledávky, by společnosti mohly vzniknout vysoké škody.

Problematiku vymáhání pohledávek měla společnost zajištěnou celkem dobře, jenom upomínky by měla zasílat především poštou, aby měla v rukou doklad o zaslání, protože e-mail nebo telefonát mohou být těžko dokazatelné. Vhodné by bylo také zkrátit prodlevy

mezi posíláním upomínek, což by znamenalo, že 1. upomínka by byla pracovníci společnosti zaslána tak, jak to má společnost stanoveno, a to po 14 dnech od doby splatnosti, u 2. upomínky by se prodleva mohla zkrátit ze 14 dní na 10 dní. Poté by bylo nejvhodnější předat záležitost do rukou právníka, který by poslal poslední upomínku, ve které by bylo stanoveno datum splatnosti a pokud by nebyla pohledávka ani do tohoto data uhrazena, bylo by s dlužníkem zahájeno soudní řízení.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERATURA:

BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ, 2007. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 136 s. ISBN 978-80-247-1816-3.

BŘEZINOVÁ, Hana a Vladimír MUNZAR, 2008. *Účetnictví I*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Institut Svazu účetních, 496 s. ISBN 978-80-86716-45-9.

BULLA, Miroslav et al., 2015. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2015*. 12. vyd. Praha: WoltersKluwer, 544 s. ISBN 978-80-7478-689-1.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL, 2011. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: WoltersKluwer, 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

FÍŠEROVÁ, Eva et al., 2008. *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. vyd. 6. Olomouc: ANAG, 448 s. ISBN 978-80-7263-450-7.

KOVANICOVÁ, Dana, 2003. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 13. aktualiz. vyd. Praha: POLYGON, 444 s. ISBN 80-7273-084-3.

RYNEŠ, Petr, 2014. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 14. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 1142 s. ISBN 978-80-7363-853-6.

SISSAIAH, Thummuluri, 2010. *International Financial Management*. New Delhi: PearsonEducation, 472 s. ISBN 978-81-317-1720-2.

SKÁLOVÁ, Jana, 1998. *Pohledávky: komplexní účetní a daňový pohled*. 3. dopl. vyd. Ostrava: Sagit, 135 s. ISBN 80-720-8060-1.

ŠTOHL, Pavel, 2013. *Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost 2013: 2 díl*. 14. vyd. Znojmo: Nakladatelství Ing. Pavel Štohl, 214 s. ISBN 978-80-87237-59-5.

VOZŇÁKOVÁ, Iveta, 2004. *Efektivní řízení pohledávek*. Praha: Grada, 124 s. ISBN 80-247-0770-5.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

BĚLOBRADIČ, Milan, 2014. *Pohledávky a závazky – způsoby zajištění pohledávek, vymáhání, směnky* [online]. Znojmo, 57 s. [cit. 2015-11-14]. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s. r. o. Vedoucí práce Milada Dandová. Dostupné z: http://theses.cz/id/kus6ix/Belobradic_Milan_-_BP_FIN_01.pdf

BusinessInfo: Oficiální portál pro podnikání a export, © 1997-2015 [online]. Praha: Mladá fronta, 1. 1. 2014 [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pohledavky-ppbi-51112.html#!&chapter=5>

IMES: Informační systém, © 2015. *Modul: Účetnictví*. [online]. Vygenerováno 01.04.2016, [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://imes.cz/modul/schemata>

MAXEROVÁ, Lucie, 2011. *Pohledávky a závazky – jejich zachycení v účetnictví. Pohledávky po lhůtě splatnosti* [online]. Znojmo, 62 s. [cit. 2015-11-03]. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o. Vedoucí práce Pavel Štohl. Dostupné z: http://bp.svse.cz/2011_Bakalarske_prace/%C3%9A%C4%8Detnictv%C3%AD%20a%20finan%C4%8Dn%C3%AD%20C5%99%C3%ADzen%C3%AD%20podniku/POHLED%C3%81VKY%20A%20Z%C3%81VAZKY%20%20JEJICH%20ZACHYCEN%C3%8D%20V%20%C3%9A%C4%8CETNICTV%C3%8D.%20POHLED%C3%81VKY%20PO%20OLH%C5%AET%C4%9A%20SPLATNOSTI.pdf

MÜLLEROVÁ, Libuše, *Factoring – jedna z hlavních forem financování malých a středních podniků*. *Journal of Competitiveness* [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky. [cit. 2015-12-28]. ISSN 1804-1728. Dostupné z: <http://www.cjournal.cz/index.php?hid=clanek&bid=search&cid=8&cp=&q=Factoring%20-%20jedna%20z%20hlavn%C3%ADch%20forem%20financov%C3%A1n%C3%AD%20mal%C3%BDch%20a%20st%C5%99edn%C3%ADch%20podnik%C5%AF>

Návrh na vydání platebního rozkazu. *dTest*, 2012 [online]. Praha: dTest, 1. 1. 2012 [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-781/navrh-na-vydani-platebniho-rozkazu>

Pohledavka.org: Vše o pohledávkách – vymáhání, správa a inkaso pohledávek, © 2014 [online]. Brno. [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <http://www.pohledavka.org/>

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník. Dostupné z: <http://www.sbirkazakonu.info/obchodni-zakonik/zakladni-ustanoveni-2.html>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších právních předpisů. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/cast4.aspx>

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony>

OSTATNÍ ZDROJE

Účetní závěrky společnosti za roky 2012–2014

Ostatní materiály poskytnuté společností

7 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Společníci a jejich podíly v průběhu let	28
Tabulka 2: Závazky společnosti v letech 2012–2014 (v tis. Kč).....	30
Tabulka 3: Účtování přijaté faktury.....	32
Tabulka 4: Účtování úhrady závazku formou vydané směnky.....	32
Tabulka 5: Výstup účetního programu za měsíční zúčtování mezd	33
Tabulka 6: Sazby a účtování sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	35
Tabulka 7: Účtování silniční daně	37
Tabulka 8: Účtování daně z nemovitostí	38
Tabulka 9: Účtování krátkodobé půjčky.....	38
Tabulka 10: Účtování zákonného úrazového pojištění.....	38
Tabulka 11: Účtování srážek ze mzdy	38
Tabulka 12: Účtování nevyfakturované dodávky náhradních dílů (do spotřeby)	39
Tabulka 13: Účtování dlouhodobého úvěru.....	39
Tabulka 14: Účtování přijaté dlouhodobé půjčky od jiné společnosti.....	40
Tabulka 15: Pohledávky společnosti v letech 2012–2014 (v tis. Kč).....	41
Tabulka 16: Účtování vydané faktury	42
Tabulka 17: Účtování platby zálohy a následné vyúčtování po přijetí faktury	42
Tabulka 18: Účtování zálohy na pracovní cestu (záloha vyšší než vyúčtovaná cena)	43
Tabulka 19: Účtování zálohy na pracovní cestu (záloha nižší než vyúčtovaná cena).....	43
Tabulka 20: Účtování předpokládané náhrady od pojišťovny.....	44

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Modul účetnictví systému IMES.....	29
Obrázek 2: Význam konečných zůstatků účtu 343.....	37

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Výše pohledávek po lhůtě splatnosti více než 180 dní (v tis. Kč).....45

SEZNAM ZKRATEK

MD	strana má dáti účtu
DAL	strana dal účtu
ČNB	Česká národní banka
ÚJ	účetní jednotka
SZ	sociální zabezpečení
ZP	zdravotní pojištění
FaV	faktura vystavená
FaP	faktura přijatá
VÚD	vnitřní účetní doklad
VBÚ	výpis z běžného účtu
VÚÚ	výpis z úvěrového účtu
ZoÚ	Zákon o účetnictví
ObčZ	Občanský zákoník
ObchZ	Obchodní zákoník